

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДЕСЕТИ ГОДИШЕН ДОКЛАД НА
НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН
МЕХАНИЗЪМ' 2021г.**

Ролята на омбудсмана като НПМ

- ✓ Функциите на омбудсмана като НПМ са свързани с прилагането на Факултативния протокол към Конвенцията против изтезанията на ООН и промените в Закона за омбудсмана от 2012 г.
- ✓ Основна роля на омбудсмана като НПМ – **противодействие на изтезанията и другите форми на жестоко, унижително и нечовешко отнасяне в местата за лишаване от свобода**
- ✓ **Лишаване от свобода е всяка форма на задържане в място, което лицата не могат да напуснат доброволно** – затвори, психиатрични клиники, местата за 24-часово задържане в полицейските управления, резидентни услуги за деца, домове за възрастни, бежански центрове и центрове за задържане на мигранти и др.

Инструментарииум:

- Наблюдение и оценка за спазването на международните стандарти и на нормативните изисквания, изработването и прилагането на политики и практиките на институциите
- Годишен доклад на омбудсмана като НПМ - оценка за спазването на правата на човека в местата за задържане, препоръки към отговорните държавни органи
- Специални доклади на омбудсмана по конкретни проблеми с направени констатации и препоръки
- Наблюдение на напредъка на процеса на деинституционализация
- Следи за рисковете, безопасността на здравето и живота на лицата в местата за задържане

Десет години НПМ в Република България

Зачитането на правата на човека, там където те са нарушавани, е мисията на Омбудсмана като Национален превантивен механизъм

➤ **Над 700 проверки и публични доклади** за констатираните нередности и **тройно повече отправени препоръки** към отговорните институции, изпълнителната и законодателната власт

Изготвени са **няколко специални доклада** :

- ✓ За оценка на бежанските и миграционните проблеми на Република България (2013 г.)
- ✓ За оценка на състоянието и спазването на правата на децата, настанени в социално-педагогическите интернати и възпитателни училища–интернати в Република България (2014 г.)
- ✓ За състоянието на правата на непридружените деца - бежанци, търсеци или получили закрила (2016 г.)
- ✓ За здравната грижа за пълнолетни лица с психични заболявания (2018 г.) и др.

❖ През 2021 г. Омбудсманът упражнява правото си на конституционна жалба във връзка с права на лицата, задържани като обвиняеми

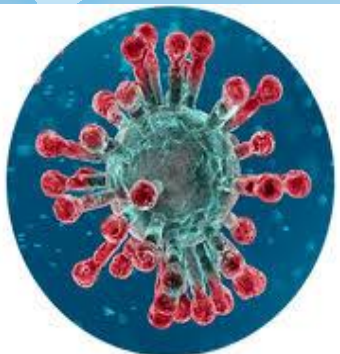
ОСНОВНИТЕ КОНСТАТАЦИИ:

- ▶ **Трайно недофинансиране и хроничен недостиг на кадри за осигуряване на качествено медицинско и здравно обслужване за лицата във всички категории проверявани обекти**
- ▶ **Дългогодишна липса на адекватна кадрова политика за изграждане и задържане на медицински и здравни специалисти в националната здравна системата**
- ▶ **Нестартиране изпълнението на Националната стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021 - 2030 година, трайно ниски стойности на показателите**

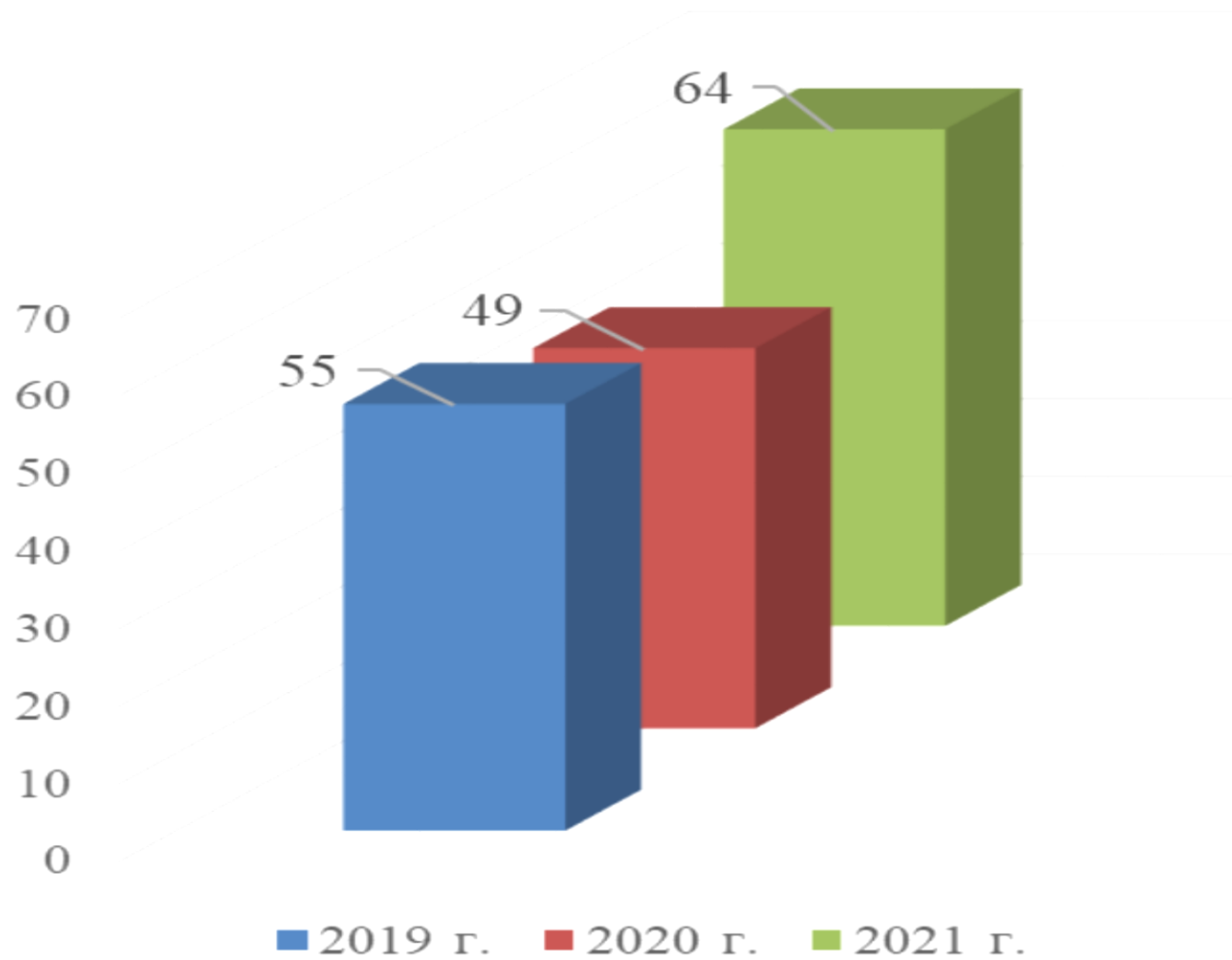
- ▶ **Трайните проблеми в системата на 24-часово задържане в полицейските управления са все още актуални**
Липса на бюджетно финансиране за социални дейности в местата за изтърпяване на наказания към МП
- ▶ **Продължаващи проблеми в грижата за непридружените деца и др.**

Омбудсманът като НПМ в условията на COVID

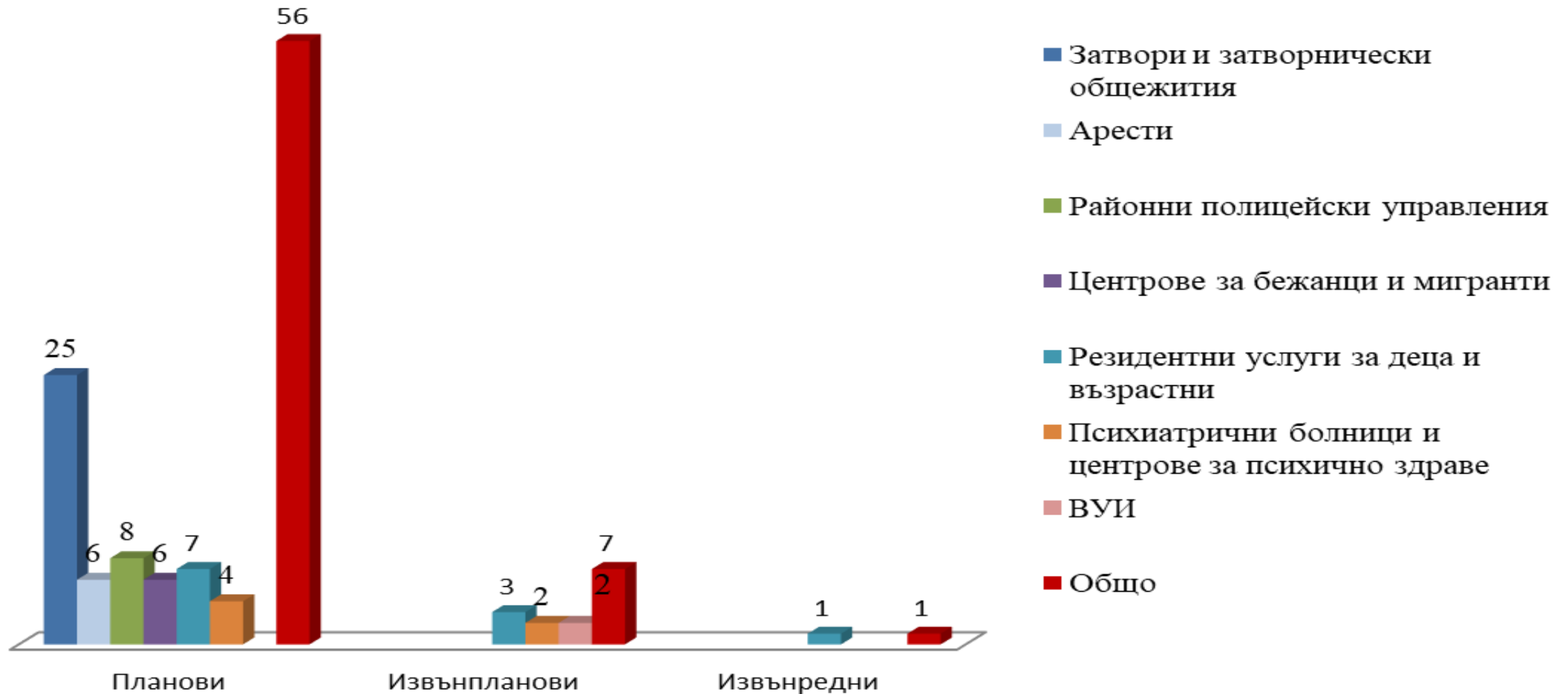

- ✓ **Публичен достъп до мобилните телефони на експертите на НПМ** с цел ефективна защита на правата на всички, пребиваващи в затворени институции
- ✓ Омбудсманът **продължи да получава множество жалби от лишени от свобода и задържани лица**
- ✓ НПМ **промени годишния график за извършване на проверки**, бяха включени както местата за **планирани проверки** по изпълнение на дадени препоръки от предходни години, така и **извънпланирани проверки** и по **приложение на противоепидемични мерки** в затворените институции, **включително самосезирания по конкретни казуси**
- ✓ Отправени бяха **конкретни препоръки за гарантиране правата на лицата в затворените институции**

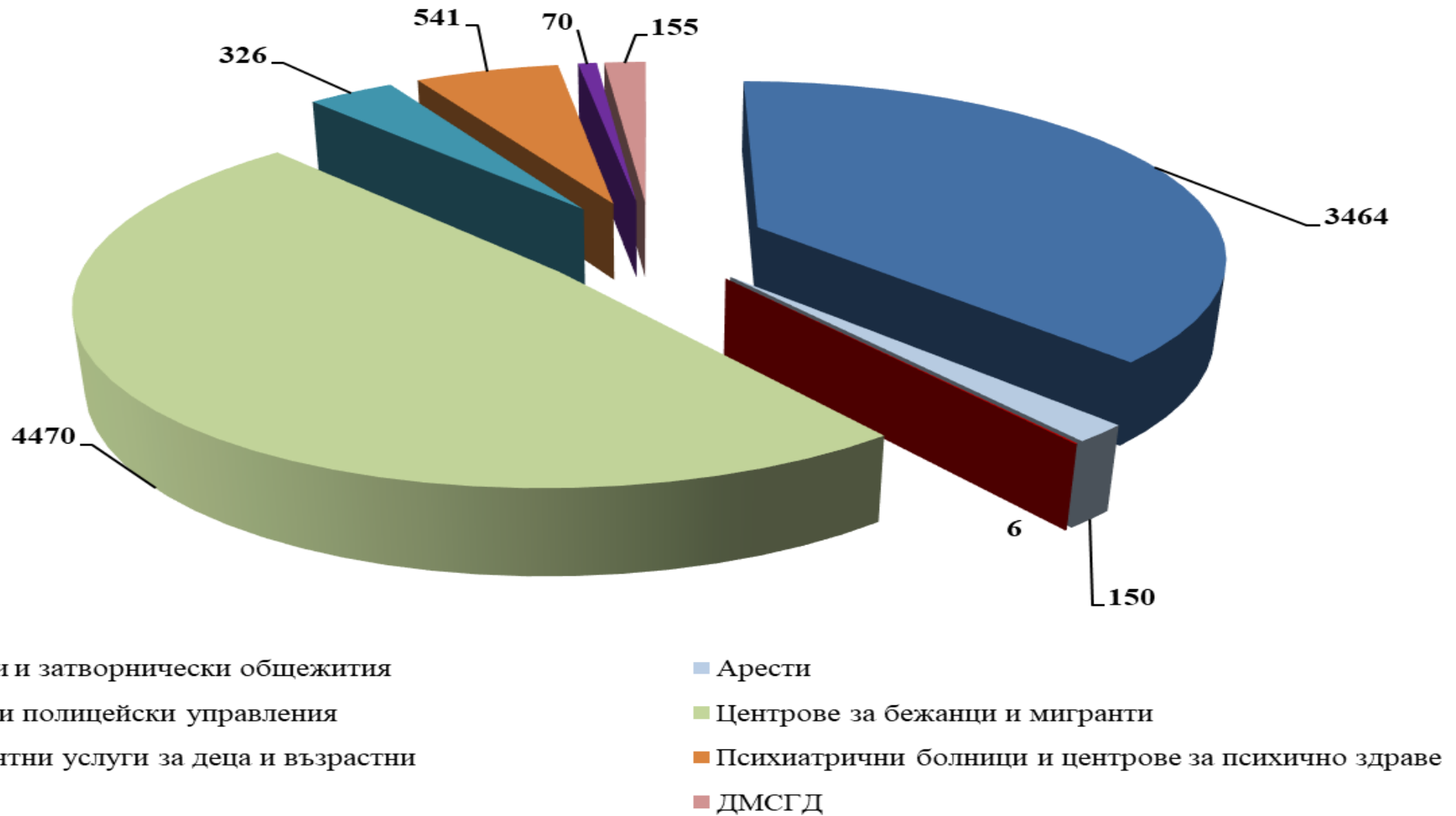
Брой проверки на НПМ през последните 3 години

64 проверки на НПМ за 2021 г.

9 128 обхванати лица от проверки на НПМ за 2021 г.

Защита на децата в конфликт със закона

Основни препоръки

- ✓ Приемане на **нова стратегия за държавна политика в областта на правосъдието за детето 2021-2030**
- ✓ **Реформа в системата за детско правосъдие и оценка на необходимостта от функциониране на специализирани съдебни състави за деца**
- ✓ Отмяна на Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, действащ от 1958 г. и **приемане на Закона за отклоняване от наказателно производство и налагане на възпитателни мерки на непълнолетни лица;**
- ✓ Приемане на изменения в НПК, с които се цели **транспонирането на Директива 2016/800/ на ЕС относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство;**
- ✓ **Закриване в най-кратък срок на интернатите** и въвеждане на съвременни и ефективни мерки за работа с децата - извършители, включващи възстановително правосъдие и превантивна работа с тях
- ✓ Създаване на **защитна социална система**, включваща мрежа от услуги (интегрирани услуги и възпитателни, психо-социални и защитни мерки и механизми за подкрепа) по отношение на деца, които са в конфликт със закона и техните семейства

*ВУИ „Ангел Узунов”,
гр. Ракитово*

Защита на лицата с психични заболявания

ДПБ – гр. Бяла

Основни препоръки

- ✓ Да стартира изпълнението на Националната стратегия за психично здраве на гражданите на Република България 2021 - 2030 година
- ✓ Да се увеличи фонд „Издръжка“ на всички ДПБ за 2022 г.
- ✓ Да се преразгледа Правилника за устройството и дейността на лечебните заведения за стационарна психиатрична помощ в частта численост на персонала за преодоляване на наличния дисбаланс в кадровата обезпеченост и гарантиране на равна здравна грижа за всички психично болни в ДПБ
- ✓ Да се извършва системен контрол от регионалните здравни инспекции за спазване на изискванията на Наредба №49 от 18 октомври 2010 г., относно изискуемите 6,5 квадратни метра на едно болнично легло
- ✓ Да се извършат необходимите ремонтни дейности във всичките ДПБ
- ✓ Да се предприемат действия по извеждане на трайно настанените пациенти във всички ДПБ и настанени в подходящи социални услуги

Защита на лишените от свобода в места за наказания към МП

Основни препоръки

- ✓ Да се предприемат стъпки за **изменение на ЗИНЗС в частта „Медицинско обслужване“** с насоченост към националната здравна система
- ✓ Да се подобри системата за финансиране на социалните и здравните работници, чрез въвеждането на **нова кадрова политика**
- ✓ Да се въведе работещ механизъм за гарантиране **конфиденциалността на медицинските прегледи** на лишените от свобода и арестантите
- ✓ Да се подобри контролът относно **коректната и съвременна регистрация на случаите на упражнена физическа сила**
- ✓ Да се предприемат усилия за **решаване на проблема с наличието на хлебарки и дървеници** в местата за лишаване от свобода
- ✓ Медицинските специалисти на затворите **да спазват изискванията на Наредба № 2 от 22 март 2010 г. и диспансеризират хронично болните** лишени от свобода

ЗООТ - Разделна

„Капан“ за хлебарки от спално помещение в затвора в гр. Бургас

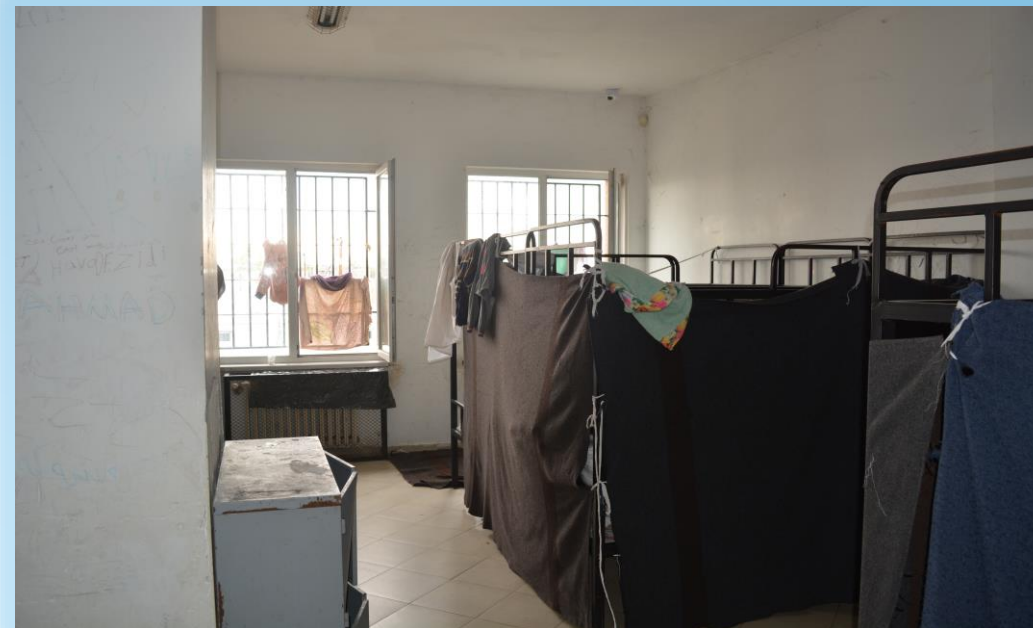
Защита на лицата, търсещи закрила

Основни препоръки

- ✓ **Спешен ремонт** в „Специален дом за временно настаняване на чужденци – София“ заради **влошени материално - битови условия**
- ✓ Поради **незадоволителни санитарно - хигиенни условия** се препоръчва постелъчният инвентар (**чаршафи**) да се сменят **всяка седмица**, а не на 14 дни
- ✓ **Преодоляване на езиковата бариера между медицинския персонал и настанените в центровете чужденци**, с оглед правилното диагностициране на здравословното им състояние. Наложително е и **осигуряването на допълнителни преводачи по места**
- ✓ Препоръчва се **подобряване на условията за предоставяне на лекарска и зъболекарска помощ на чужденците**.
- ✓ Спешни мерки за **извеждане на деца, получили хуманитарен статут от РПЦ - Харманли и и настаняването им в подходяща социална услуга**
- ✓ **Стриктно спазване на мерките за предотвратяване на разпространението на COVID** от персонала и настанените чужденци
- ✓ **Обособяване на допълнителна Сигурна зона за непридружени деца - бежанци в ПМЗ - кв. „Военна рампа“** и назначаване на **допълнителни специалисти за работа с тях**
- ✓ **Включването на непридружените деца - бежанци в Националния план за ваксиниране срещу COVID-19** на Република България

Специален дом за временно настаняване на чужденци – гр. Любимец, „Миграция“ - МВР

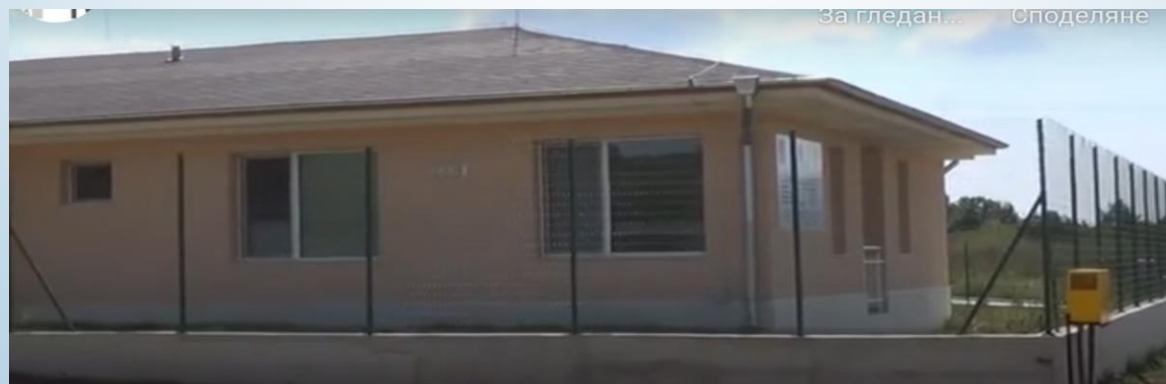
Специален дом за временно настаняване на чужденци – гр. София, кв. Бусманиц, ДАБ

Защита на деца и пълнолетни лица, настанени в резидентни услуги

Основни препоръки

- ✓ **Преустановяване настаняването на деца и лица (над 18 години) в една и съща социална услуга**
- ✓ **Настаняването на деца и лица в дадена социална услуга да бъде съобразено с психическото им състояние и физическо развитие**
- ✓ **Всички служители, работещи в институции за деца и възрастни, да преминат обучение, свързано с разпознаване и превенция на агресията при деца и лица, настанени в институции**
- ✓ **Да се предприемат действия настанените в институции деца и лица да могат да посещават подходящи социални услуги в общността**
- ✓ **Да се изготви оценка на необходимостта от индивидуална рехабилитационна програма на всяко дете от центровете за настаняване от семеен тип за деца с увреждания чрез привличане на лекар специалист по физиотерапия и рехабилитация**
- ✓ **Във всички резидентни социални услуги да бъде изградена достъпна среда за лица с намалена подвижност**
- ✓ **Да не се разкриват нови социални услуги в непосредствена близост до институциите, които се закриват**

*ЦНСТ,
гр. Добрич*

Защита на лица, задържани в местата за настаняване към МВР

Основни препоръки

- ✓ Обезпечаване еднаквото приложение на чл. 21, ал. 1 от Инструкция № 1821з-78 от 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, **оборудване на помещенията на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи**, във всички районни управления, при задържане на лица

03 РУП – гр. Варна

Взаимодействие на НПМ с международни и национални организации и структури на гражданското общество

- ✓ През месец октомври 2021 г. в институцията на омбудсмана на Република България бе извършено посещение на **Подкомитета против изтезанията към ООН**. Членовете на делегацията се запознаха с екипа на НПМ и проследиха отблизо начина на извършване на проверките и наличните методологии
- ✓ През 2021 г. продължава и ползотворното сътрудничество с **водещите български правозащитни организации на гражданското общество**
- ✓ През 2021 г. експерти на НПМ взеха участие в повече от 13 срещи и онлайн дискусии

Среща с Подкомитета против изтезанията към ООН

Как да се свържа с националния омбудсман?

Адрес: гр. София 1202, ул. Георг Вашингтон №22

Тел.: 02/81-06-955;

02/980-95-10;

факс: 02/81-06-963

ел. поща: priemna@ombudsman.bg

www.ombudsman.bg